„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03־243386. תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רח' בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גלופות: צינקוגרפיה „כספי" בע"מ • העורך הראשי אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תבנית: יוסי שגיא • עורכת כיתוב: ענת ישראלי • צלמי מערכת: ציון צפריר וגילה רזין • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

קאהיר

מכונית התופת, שהתפוצצה בשבוע שעבר בביירות, שמה קץ לא רק לחייו של עלי חסן סלמה, ראש שירותי־הביטחון של אירגון אל־פתח. היא הסירה גם את מעטה המיסתורין האחרון מעל אחד הכישלונות השלומיאליים ביותר של שירותי־הביטחון הישראליים. בפעם הראשונה יכלו אמצעי־התיקשורת בישראל לדווח לקוראיהם, שלא באמצעות ציטוט של מקורות זרים, כי עלי חסן סלמה, מתכנן טבח הספורטאים הישראליים במינכן, הוא האיש שבגללו אירעה לפני חמש וחצי שנים הטעות הנוראה, שזכתה לכינוי „פרשת לילהאמר".

עתוני ישראל יכלו השבוע לספר, כדבר מובן מאליו, שהמלצר המרוקאי אחמד בושיקי נרצח ביולי 1973 בעיירת הנופש הנורווגית לילהאמר, משום שנחשב בטעות לעלי חסן סלמה, מפקד אירגון ספטמבר השחור.

טענה זו זכתה לפירסום בינלאומי כאשר הועלתה על־ידי התביעה הנורווגית במישפטם של שישה אזרחים ישראליים, שהוגדרו כאנשי „המוסד" הישראלי, והועמדו לדין באוסלו באשמת רצח אחמד בושיקי. כדי להוכיח טענה זו נקטה התביעה הכללית הנורווגית בצעד יוצא־דופן. היא הגישה לשבעת השופטים שישבו בדין במישפט זה, כמוצג מישפטי, את גיליון העולם הזה (1874), שהופיע בראשון לאוגוסט 1973, שבוע אחד בילבד אחרי רצח בושיקי בלילהאמר.

חסן סלמה ואחמד בושיקי בכתבת „העולם הזה" (1.8.73)
הגילוי הראשון

השופטים הנורווגיים לא יכלו, כמובן, לקרוא את הנוסח העברי על פרשת לילהאמר, כפי שהתפרסם בגיליון זה של העולם הזה. אולם כותרות השער והכתבה המרכזית בגיליון תורגמו עבורם. הכותרת בשער הכריזה: העסק הביש בנורווגיה — אסון או בידיון? ואילו כותרת הכתבה על פרשת לילהאמר קבעה: סליחה, טעות בקורבן — במקום מפקד אירגון „ספטמבר השחור", חסן סלמה, נרצח ערבי חף מפשע. בראש הכתבה הופיעו זו לצד זו תמונותיהם של חסן סלמה ואחמד בושיקי.

אותה כתבה היתה הפירסום הראשון בעולם, שהסביר את תעלומת רציחתו של אחמד בושיקי, קבע מפורשות כי בושיקי נרצח בטעות משום שנחשב כחסן סלמה.

היה זה, ללא ספק, אחד הסקופים הסנסציוניים ביותר שפורסמו אי־פעם בעולם הזה, אם כי פירסומו גרם לא מעט רוגז ואי־נחת בחוגים מסויימים.

היו שהאשימו אז את העולם הזה כי הוא הזיק בפירסומו זה לאנשי הרשת הישראלית, שהועמדו לדין באוסלו. זוהי טענה נואלת מיסודה. החובבנות והשלומיאליות שאיפיינו את מיבצע לילהאמר, הם שהביאו לתפיסתם ולמישפטם של אנשי הרשת הישראלית. בפסק־דינם קבע בית־המישפט הנורווגי כי לא נקבע המניע להריגת בושיקי, אם כי ייתכן, כפי שטען התובע בהסתמכו על הפירסום בהעולם הזה, שהכוונה המקורית היתה להרוג את עלי חסן סלמה, לא כנקמה על טבח מינכן, אלא משום שהיווה סכנה לישראל.

ייתכן שהפירסום בהעולם הזה דחה את מועד הוצאתו להורג של חסן סלמה. שכן, בעקבות אותו פירסום הוא היה מודע לעובדה שהוא נמצא על הכוונת של איר־גון־נקם מיסתורי, שהעולם הזה טבע לו את השם „אצבע אלוהים". אולם מול שיקול זה עמד השיקול של הסברת מגעי הכישלון בלילהאמר והצגתו באור נכון. הביקורת על פעילות חשאית שלילית של גופים מסויימים נראתה לנו אז, כמו היום, חשובה יותר מאשר היחלצותו מהרשת של אדם אחד, גם אם הוצב בראש רשימת המבוקשים.

■ ■ ■

„גיאו" הוא ירחון גרמני לגיאוגרפיה, במתכונת הירחון האמריקאי הוותיק והנודע הנישיונל גיאוגרפיק מגאזין. הירחון, המוצא לאור בידי בית־ההוצאה של שבועון החדשות הגרמני הנפוץ שטרן, הפך תוך חודשים ספורים מאז הופעתו להצלחה מיסחרית מסחררת, כבש לו מאות אלפי קוראים ברחבי העולם.

לפני כחצי שנה פנתה מערכת גיאו לעורכו הראשי של העולם הזה, אורי אבנרי, בהצעה קוסמת: לצאת לקאהיר בלוויית צלם הירחון כדי להכין כתבה מצולמת, שתציג את הבירה המצרית מזווית בלתי שיגרתית — מנקודת־מבטו של עתונאי ישראלי.

אבנרי „הושאל" למשך שבועיים לירחון הגרמני רב־היוקרה, הכין בקאהיר את הכתבה המבוקשת. היא התפרסמה רק לאחרונה ככתבת־שער של גיליון חודש ינואר 1979 של גיאו. כתבתו של אבנרי על קאהיר, הנושאת את הכותרת תוהו ובוהו כיעד אהבה, משתרעת על פני 16 עמודים המלווים צילומים צבעוניים מרהיבים בירחון. בדבר המערכת של הירחון היא כתבה „לא כאנליזה פוליטית, אלא כהצהרת־אהבה לעיר, שבעבר הלא רחוק זכתה לשבחים רק לעיתים רחוקות."

יש בכך אולי מן הסמליות, שדווקא בשבוע בו התפרסמה כתבתו זו של אבנרי בעתון הגרמני חזר אבנרי לעיר אהבתו — קאהיר. הפעם הוא עושה זאת לא בשליחות כתבת־עת זר, אלא על־פי הזמנת שר־החוץ המצרי, כעורכו הראשי של העולם הזה. בוטרוס ראלי נענה בכך לפנייתו של אבנרי לאפשר לו ביקור בקאהיר דווקא בתקופה זו של קיפאון במשא־ומתן המדיני.

את רשמיו וחוויותיו של אבנרי, מהרגע בהמשכים שלו עם המטרופולין המצרית, תוכל למצוא בגיליונות הקרובים של העולם הזה.

פתיחת הכתבה של אבנרי על קאהיר ב„גיאו"
„תוהו ובוהו ראוי לאהבה"